

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ ААТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАТ

2003 с.а.а.
ТОХСУННҮҢ
23 КҮНЭ
ЧӨППӨР
№ 8 (8919)

БАСТАКЫ ПЛАНЕРКА

Муниципальной тэриллэни дьэтин актосой саалатыгар бу дьылга үктэнэн баран олохтоох салайыныы ыйдаагы планерка-тын солотугар киирбит муниципальной тэриллэни баһылыга И.Н.Акимов салайан ылта. Планеркада нэһиликтэр баһылыктара, специалистара, тэрилтэлэр салайааччылары, управлениелар, отделлар начальниктара сырыттылар.

— Эһиги билэн олороргут курдук, республика бары улуустарыгар тохсунуу 20 күнүгэр дьэри муниципальной тэриллэни баһылыктарын үлэлэригэр киллэрини сирэ-туома ытыллан, Улуустар Мунньахтарын сессиялара байлаларин салалталарын талан, дьингээх үлэ-хамнашка киирбитинэн бардылар.

Сотуруутаагыта республикада ытыллыбыт олохтоох салайыныы Сэбиэтин кинг ыгырымылаах мунньахын СР Президеңэ В.А.Штыров салайда. Вице-президент А.К.Акимов государственной былаас органнын 2002 с. үлэлэрин түмүгүн уонна инники соруктар тустарынан билиһиннэрдэ. Министрстволар, департаменнар, управлениелар салайааччылары олохтоох салайыныы усулуобуйатыгар государственной былаас уонна олохтоох салайыныы органнын икки ардыларыгар сыһыаннаһым, хамсаабат баайы-дуолу тырысы, сирин-уоту, бас билини үлэстии, сыһыаным тустарынан иһитиннэрдилэр, — дьээн туран, Иннокентий Николаевич СР Тьа хаһаайыстыбалыгар уонна собуотунга министрствота 2006 сылга дьэри огорбут тьа сирин социальной-экономической сайдытын программалыгар олобуран улууска социальной-экономической сайдыы программата ити сылары хаһан туран оҥоһумга сылдыарын, бу дьыл олунуу 5 күнүгэр кинг ыгырымылаах мунньаха

дьүүлэһиликтээгин, ити программа күн сирин көрөрүгэр улуус бары тэрилтэлэрэ тардылыктаахтарын санапта. Салгы баһылык хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэр бары ааспыт сылы эриэ-дакхи түмүктээбиттарин бэлэстэпэ, инникитин ылыллыбыт киирбиэлэри чингэтэн, өссө тэтимээхтик үлэһиммэлэригэр ыгырда уонна республикада кинг хамсааһыны ылбыт чөл олох политикатын, хаһан да кэ-дэйбит бэрээдэк, ыһыллы-тобуллуу кэмигэр саргы-сатарай көрүпүтүмүт бэһүлэлэртэринин туһарыны болтууостарын тоһоһолоһон сыл-сорук быһыытынан туруорда.

Улуустаагы тьа хаһаайыстыбатын управлениетин начальнигынан саҥа ананан үлэстэн эрэр И.И.Филиппов информациятыгар этиллэринэн, улуус социальной-экономической программатын оҥорууга салаа-салаа комиссиялар үлэстэн эрэлэр. Бу күнүгэр саҥалаан кинилэр бирдэи кэһиликтэринэн кэрийэн, түмөн наадалаах матырыйааллары хомуурухтаахтар. Ити үлэ тохсунуу 27 күнүгэр торумнанан бүтүөхтэкс.

Муниципальной тэриллэни баһылыгынан бастакы солбуйааччы, ликвидационной комиссия председателиэ В.И.Чичигинов сокуонга сөл түбэһинэрэн саҥа структурага кииригэ государственной сулууста суох оҥоһууларынан, аналаах листэри тулугут үлэһиттэргэ быһаарылары бэрээдэ. Онно этиллэринэн, үлэһиттэн тохтуурун туһунан сэрэтии ылбыт киһи үлэте икки ый иһинэн быһаарыллыахтаах, онтон салгы сокуон тугу ээринэн комиссия быһаарыахтаах.

Улуус мунньахын председателиэ, депутат, ЧФКСИ ректора, педагогической наука кандидата М.Д.Гуляев планерка куттылыктаахтарыгар Улуус Мунньахын бастакы сессиятынан тэриллэни бит бастааһынай комиссиялары, кинилэр састааптарын, тугунак дьарыктаньахтаастарын иһитиннэрдэ уонна нэһиликтэр баһылыктарыгар, тэрилтэлэр салайааччыларыгар талыһылыбыт депутаттарга болломтолоостук, убаастабыллаахтык, дьылабыайдык сыһыаннаһан улуустут инники сайдытын туһугар, улуус интэрэһин байэ интэрэһиттэн урдүктүк тутан үлэһиргэ-хамсыырга ысырда.

Чурапчытаагы суолу арамуөннүүр-көрөр ГУП начальнига Н.Н.Попов улууска оҥоһумга сыһыан-тыһылынай-экономической сайдыы программатын биһирээн турар, сыйлыккаһаһыгыга урууку уруукаһаммыт электрической линиялары чөлүгөр туһарэр ыһаллыбатын, эйбэх үбү-аһы араһарин санапта уонна программата уоту биэрэр кьра мотуордары булунары киллэрэрэ туруоруота.

Улуустаагы электрической ситим маастара Г.П.Карадзевский: "Технической арамуөн ыһыллармынан уоту быстах кэмге сэрэстэн туран араардаах, сорок нэһиликтэргэ саҥалаа эттүтүн биһиги үлэһиттэртэригэр куруубайдык сыһыаннаһар чакчыра бааллар, инникитин иһеник быһыы таһыстаары 1 сокуон тугу киддириинан калсэтиакпит", — дьээн сэрэгэ.

Улуустаагы ис дьыала отделы начальнига, милиция подполковнига К.К.Неустроев сыһылаагы үлэ түмүгүн отчуоттуу график быһыытынан нэһиликтэринэн хас да биригээдэн таһылактаахтары иһитиннэрдэ.

Г. ПОПОВ.

БИЛИГИН аан дойдуга үрдүкүн 600 мөл. инбэлиит киһи баар. Бу сыыллара сыл сайы эбиллэ турар. Кинилэртэн үлүстэрэ үлүлүчү айдарымылаах уонна талааннаах дьоннор. Инбэлииттэри айар үлэ көмөтүнэн реабилитациялааһын киһи аймах бүтүтүнүн культурата сайдыытыгар суолталаах уонна дьолунаах кыһаат. Оһор инбэлииттэр, өссө 1996 с. Бүтүн Россиятаагы инбэлииттэр обществоларынан уонна "Филантроп" фонданын инбэлииттэр үүс-үрэн айымын-ыларыгар норуоттар икки ардыларынаагы "Филантроп" бириэмийэ олохтоомута. Бу эт-хаан өттүнэн итэһэстээх буолан бэрэн үлүлүчү айар талааннаах дьонно аһаммыт аан дойдуга суос-соботоох бириэмийэ. Айар күрэхтэһиилэр ойуулуур-дүйүтүнүүр искусство, сценна маастарыстыбата, поэтический айымы дьэи сүрүн салааларынан ыһыллар. Бириэмийэни аһаһын икки сылга биридэ буолар. Бастакы туттарыы 2000 с. Москвада буолбута. Онно Россия 62 регионнарыттан, чугас уонна ыраах тас дойдудартан барыта 761 сайаапка киирбитэ. Оттон иккис туттарыыга 1609 сайааппанан Россия бары регионнарыттан, Великобританияттан, Германияттан, Грецияттан, Израильтан уо. д. а. тийэ күрэхтэһилэр. Түмүгэ 2002 с. ыан ыйыгар таһан, официальной церемонията Москвада, оттон лауреаттар түмүк гала-концертага Ярославль куоракка буолбуттара.

осолорбут тьа да дорубуйалара мөлбөтүн үрдүкө, саастылаахтарыттан уолсай сайдыларынан хаһыыбаха, байэлэрин биэгэти санааларын, өссө сорок-сорокпоруна аһара көлпүттэрин, инники өттүгэр ойуулуур-дүйүтүнүүр искусствуга ситиһилэрбитэр эрэһилэрин биллэрдилэр. Биһиги улуус алта сертификаты туттубут. Олору ыһыллар: Терентий Гаврилович (X кыл.), Николай Ногородов (IX кыл.), Мария Перевалова (XI кыл.), Роман Толстаков (XI кыл.), Семел Хоһотанов (XI кыл.) уонна учууталлара Г.П.Дьячкова. СР үлэ-э

үрэтти тэриллэбит. Биһиги манна сырытыннарар көрдөрдүлэр. Аллараа этэксэ үрэнэр, дьарыктанар кабинеттара, остолобуойдара баар эбит. Иккис, үһүс этэксэргэ оболор олороллор. Манна көлөөкөнөн сылдыарга пандустар, аһанар, муоста анаан оҥоһумуубуттар. Обму реабилитациялааһынга улахан болгомто уруулуубуттан, истинг уонна аһарах сыһыан эйгэ-та баарын көрөн, терептүт, учуутал буоларым быһыытынан олус астыным. Осолорбутун баһыһынара сылдьан көрдөрдүбүт. Осолорбут бэрэксаттарга дьыһардаах үрөх, байэни сайыннары түмүгэр байэ дьобурууна, талаанынан үтүгү оҥоруоха, ситиһээксэ себүн, кинилэри өйүүр, көрүлүүр, талтыр, эрэнэр дьэи, Правительство, государство баалларин билиһиннэрдэбит. Кинилэргэ РФ уонна КТ искусстволарын 25 саамай чулуу культура уонна искусство деятеллэрин С.Михалков председателиээк жорита илии баттаһыннаах сертификаттара, Правительствода церемония, экскурсия, айан үтүө умуллубэ өйдөбүлү хааллары дьэи эрэнэбит. Кинимит үрэтэр баһатын хангатар сылга компьютер ыһылыгыгар уонна оҥо дьобуруун, талаанын сайыннараарга аналаах бириэмийэ харчы кэллэ.

Оһон, түгэниэн туһанан, биһиги кинимит үлэ-сайда турарыгар куус-каме, субэ-ама, тирах буолар улуустаагы инбэлииттэр обществоларын бырабыһыаннатын председателигэр В.П.Никифитгэ, дьэи кэргэн политиктын уонна социальной кемүскэл управлениетин начальнигар С.И.Никифитгэ, үрөх управлениетин начальнигар Е.С.Сидорова, "Маарыкчаан" телестудия урукку салайааччыгар Е.Егорова, бар дьомнуугар барыа махтабытын тьэрдэбит.

А. П. ПЕРЕВАЛОВА,
дьэиэ иһитин уонна үрэтти киһинин директора.

УЛУУСТААБЫ ИС ДЬЫАЛА ОТДЕЛЫН НЭИЛИЭННЭЭБЭ ОТЧУОТТУУР ГРАФИГА

Тохсунуу 22 күнүгэр
I биригээдэ. Салайааччы: Неустроев К.К.
15 ч. Соловьёва
19 ч. Болотогобо
II биригээдэ. Салайааччы: Селцов А.В.
15 ч. Бахсыга
19 ч. Анаарга
III биригээдэ. Салайааччы: Константинов В.Н.
15 ч. Чакырга
19 ч. Хайаһыма
Тохсунуу 23 күнүгэр
I биригээдэ.
15 ч. Арыһлааха
19 ч. Кытаанааха
II биригээдэ.
15 ч. Хадаарга

19 ч. Холтобого
III биригээдэ.
15 ч. Болтоогобо
17 ч. Хатылыга
Тохсунуу 24 күнүгэр
II биригээдэ.
15 ч. Телэйге
17 ч. Одылуунга
Тохсунуу 25 күнүгэр
I биригээдэ.
19 ч. Урөк-Куорэга
15 ч. Бөрөгө
19 ч. Улахан Кууһа
Тохсунуу 26 күнүгэр
I биригээдэ.
19 ч. Хайаһаа
II биригээдэ.
19 ч. Киндэлга

Тохсунуу 28 күнүгэр
I биригээдэ.
19 ч. Мугурдайга
II биригээдэ.
19 ч. Сыланга
Тохсунуу 29 күнүгэр
I биригээдэ.
19 ч. Уорбага
II биригээдэ.
19 ч. Мадьаһыга
Тохсунуу 30 күнүгэр
I биригээдэ.
19 ч. Интернет-оскуола тоһотуругар
Тохсунуу 31 күнүгэр
19 ч. Чурапчытаагы народнай театрга.

Ис дьыала отдела.

АЙАР ҮЛЭ СИТИИИТЭ БЭЛИЭТЭННЭ

уонна социальной сайдыыга министрге Ю.А.Песковскай, СР культуруда уонна духобунаска министрин солбуйааччы Н.М.Зайкова, Дьокуускай куорат социальной проблемаларга управлениетин инбэлииттэр дьылааларыгар отделын начальнига А.Г.Куличкина, инбэлииттэр Бүтүн Россиятаагы обществоларын председателиэ Е.Д.Емельина номинаннары айар үлэлэрэ урдүктүк сыаналаммытынан истяһник эһэрээтэллэр.

Улуустаагы дьэиэ иһитин уонна үрэтти киһинин үлэ-хамнаһа, ситиһилэрэ республикада сэһээриллэн таска таһыста. Наһарадалаһыммытар азгарыттан тыл этибэр байэбит иһитилээкчилэрбит үрөхтэригэр уонна айар үлэлэрин сайдыытыгар ситиһилэрин, кинимит инники үлэтин уонна билиһини проблемаларын быһаарыыга турар соруктары аһыным.

Урукку 29 №-дээх ПТУ-га 11 идага инбэлиит оболору

• СПОРТ

ДУОБАТЫ ТАПТААЧЧЫЛАРЫ ҮНГҮРАБЫТ!

Былааннаах үлэ — ситиһии төрдө. Улууска дуобет күрөхтэһиилэрэ барылар аһаастык бараллар. Ол аһа, аһын улуустартан, Дьокуускай куораттан күстээктэр кэлэн кыттар буоллактарына эрэ сайды барыахтаах. Спорт эдэримсийэр, онтон саллан, чарыйан эрдэ туордаһыны суох оҥорор сыалтан араас балаһыанналары киллэрдэн туттуоскут дьэи этэбин.

Бастаан, саастарынан, иһитинэн, нэһиликтэртэн уонна кини сирдэртэн кытааһылар дьэи араарабыт. Онон салайтаран республикатаагы дуобат-федерацията ый аһын биэр өрөбүл күнүгэ коммерческой турнирдэри тэрийэр. Ол курдук, тохсунуу 26, олунуу 16, кулун тутар 16 күнүгэр нүүчэ дуобельгар, кулун тутар 9, 23 күнүгэр 100 харахтаах дуо-

баха турнирдэр ыһыллыахтаара. Күрөхтэһиилэр сэрэһарда 10 чааттан саҥалааннар, 50 солк. үсүн таллар. Күрөхтэр 4 бөлөһүкэ араһанар. 40 саастарыгар дьэри 55, 60, 60-тан үлэ саастаахтар дьэи бөлөхтэргэ араһаннар.

Олунуу 1-2 күнүгэр дуобакка Саһа сирин маһнаһы, саһалартан маһнаһы Россия тьа.ки сирин 3 тегүллээх чемпионката Д.П.Кладкина биригитигэр I-гы республикатаагы турнир тэриллэр. Д.П.Кладкина 63 саһыгар 1993 с. Чурапчытын чакыһын кемүскэл сарга-киадага ооньоок. 100 харахтаах дуобакка республикада үлүс миһэстэ буолан турар. Бу эһит турнирдэригэр дьахталлар активнай кыһылы иһалларын күүтэбит. Маны таһынан спорду саһээрээкчилэри, дуо-

баты таптаааччылары ыһыллар күрөхтэһиилэргэ спонсор быһыытынан кыттан үрдүктэра дьэи араһэбит.

Олунуу 13 күнүгэр 64, кулун тутар 13 күнүгэр 100 харахтааха 1992 сыллаах төрүөх эдэрлэргэ Чурапчы чулуутун аһын быһыһыны турнирдэра ыһыллаллар. Кини баһалаагы эһити кыттарыгытыгар үнгырабыт. Маны сэрэе кулун тутар 1-2 күнүгэр 100 харахтаах дуобакка улуус чемпиоһата буолара былааннаһар. Күрөхтэһиилэргэ ыһырынар Дьокуускайга уонна 9 улууска бардылар.

Дуобатчыт, дуобаккын чуһаһат, күрөхтэһиилэри куоттарыма, кэлэн кемүскэл сылдьыат. Кырдыга да, биридэ олорон аһар үлэһэр өрөккөй күрөһэр күстээктэри кыта күрээтэһэн көр, хойут өйдүү-саһыны сылдьыат.

Н. Н. КЫЧКИН,
СР уонна РФ үтүөлээх тренердэра.

САҢА ПАСПОРДАРЫ ҮЛЛҮЛАР

Саһа үммүт сылга улуустаагы дьэи кэргэн политикатын уонна социальной кемүскэл управлениетин үлэһитэ В.И.Шеломова тэрийимтинэн Баһы нэһиликэни олохтооторо саһа российской паспортданьылар. Ол курдук, тохсунуу ый 17-18 күнүгэр ИДЮ паспортной отделын начальнига Л.С.Атаева комендирумака таһан үлэстэн 196 киһи докумуоннарын толорон урукку паспорттарын уларгалапта. Кинни кытары дьыһан паспортка хайдыаха туһаринга өйөгөү Чурапчытаагы "Информ" (сал. М.Г.Новгородова) оһордо. Онон нэһиликэ олохтооторо улахан түбэ-саһыга сүтх саһа паспортданнар үрүлүлэр, махтаһылаах улахан.

Баһыттан хаһыат общ. корр. Семен Н. КИТИН (телефонунан).

КИҢИ уонна СОКУОН

Хаһыат анал таһаарыта

МИНИСТР ОТДЕЛ ҮЛЭТИН ҮЧҮГЭЙИНЭН СЫНАЛААТА

СР Ис дьыалаба министр-стаота министре суох олоорбута сылтан ордук кэм буолбутун кэннэ соторутаабыта бу дуолунаска генерал-майор А.В.Назаров аһанан үлэтин садалаата. Тохсуньу 15 күнүгэр министр графигын быһытынан билиги улуустугар кэлэн, ис дьыала отделын үлэтин, отдел личной састабын кытта билсэн барда. Александр Викторович сарсыарда өттүгэр улуус баһылыга И.Н.Аммосов приемугар сырытта, онтон физкультура уонна спорт институтугар, улуустаабы А.А.Савенин аһанан историко-этнографической музейга сылдьан көрдө-ийиттэ. Күнүс 12 чаастан отдел диктигэр ис дьыала үлэиттэрин кытта көрсүлүүнү тэрийдэ. Манна баһылы И.Н.Аммосов, министр арнааллар бөлөбүттэн тыловой хааччыйыга солбуйааччы, ис сулууспа полковника О.И.Кондратьев, ИДМ государственной харыстабылга управление начальнига Д.П.Дьячковай, Чурапчы улуутун федеральной судьята М.Н.Габышева, улуус прокурора, юстиция советнига Ф.М.Борисов, улуус баһылытын бастаки солбуйааччы В.И.Чичигинаров, министерство уонна улуус прессаларын үлэиттэрэ кытыны ыллылар.

Бастатан, Чурапчы улуутун ис дьыалаба отделын начальнига милиция подполковника К.К.Н.Устроев, сүрүнүсүн, отдел үлэтин итэбэстэригэр тохтоото. Үлэ-хамнас барытыгар

анал үлэит тийбэтинэн, министртан эбии штат анырыгар уонна отдел материальной базатын тупсарыга болгомтун уураыгар кэрдэстэ. Улуус баһылыга И.Н.Аммосов манык эттэ:

— Улууска министр байэтинэн кэлиттэ — биликээ улахан эппитинэс. Отдел үлэтигэр үчүгэй өттүгэр тулусу баар, ол эрэри буруйу оҕоруу сиб-бир тохтообот. Ынат ортогугар арыгылааһын элбэк. Барсаады көрүү — муниципальной территория усулуобуйатыгар биир саамай сүрүн болтурус. Маныаха билиги бары бүтүүн ылсан үлэтиэхпитин наада. Дьаһалта өттүтүн отдел сага дьыалын тутууга кеме баар буолуо диэн эрэниэрэбин, — диктэ.

Прокурор Ф.М.Борисов надзорительная орган буоларын быһытынан отдел үлэтигэр объективной сыанабыллары билэрдэ. Кини: "Отдел прокуратурыны кытта иккэ сибээстээхтик үлэтир. Икки сыллаабыта материальной хааччыллы мөлөх эбит буоллабына, билигин компьютерин хааччыллы баар, ааспыт үбүлүйүөн 2 массына аһанан, сүүрэр транспорт эмээ баар. Начальник К.К.Устроев өнгөтүнэн отдел былааннара олохо кириэн эрэллэр", — диктэ эттэ. Федеральной судьята М.Н.Габышева отдел кылгас болдыкхо тутар изоляторугар калытальной ерамыен ытыллара наадатын тоһоһолосон бэлэттэтэ.

Этиллэри истэн баран, Александр Викторович: "Отдел

үлэтин түмүктэрин керен астыным. Биллэн турар, итэбэстэр бааллар. Ону туоратарга туох үлэ барыаабытын байэрит да үчүгэйдик билэбит. Ааспыт сыллаабы түмүктээх үлэит иһин махталбын биллэрэбин", — диктэ. Ити кэниттэн министр байэтин бирикээтинэн үчүгэй таһаарылаах үлэтир иһин министерство Бочуотунай грамотатынан общественной борсаады көрүүгэ начальнига солбуйааччы, милиция майора В.Н.Константинов, сокуоннай саастарын туола илэк оҕолор инспекцияларын общественной инспектора, чаһынай предприниматель И.Г.Макаров, ГИБДД общественной инспектора, чаһынай предприниматель И.И.Бурцев наһараадалаата. Министерство анаабыт харчынан бирикээтин старшей дознаватель, старшей лейтенант С.П.Кожурова, быстах кэмгэ тутар изолятор начальнига, старшей прапорщик О.Н.Окочешников ыллылар. Маны таһынан министр Махтал суругун участвовай уполномоченнайдар отделениеларын начальнига, майор Е.П.Ефимовага уонна холубунай иддэбил отделениетин старшей оперуполномоченнайыгар, старшей лейтенант А.А.Стручкова туттартаата.

"СО" корр.

Хаартыскаба: муньах кэмилэр. Хаһастан — министр А.В. Назаров, улуус баһылыга И.Н. Аммосов уонна ис дьыала отделын начальнига К.К. Устроев.

2001 СЫЛЛААБАР ҮЛЭ КӨРДӨРҮҮТЭ ОРДУК

Ааспыт 2002 сыл устата Чурапчытаабы ис дьыала отделын сотрудниктарынан кырата суох үлэ толорулунна. Улуус үрдүнэн ити миннээбэи сылы кытта тэҥнээн көрдөхкө, 120 буруй регистрациланан, буруйу оҕоруу 20,5 бырыһыанан аһаата, ону кытта ыраахан уонна аһара ыраахан буруйдаары оҕоруу бырыһыана 30,6-нан кыччаабыта бэлэтээнэ.

Буруйу оҕоруу 7 нэһиликэ-кэ үрдэтэ. Ол курдук, 2001 сыллаабыр Мүгүдэйга 4, Түөбэ 2, Алабага 2, Кылаанаха 4, Болтоҕо 4, Холтоҕо 2, Хайахыска 1 түбэлтэ-тэнэн элбэх буруй оҕоһулунна. Уоруу 44 түбэлтэ 30-ка, хаһаһын 7-тэн 8-ба, күлүтэ-нээтин 19-тан 12-гэ, киһи өлүүлээх массына авариялара 4-тэн 2-гэ, массыны сокуоннайга суох иддэ бары 6-тан 4-кэ дьэри аһаатылар.

Буруйу оҕорууга, эмээ урукку сыллар курдук, сааны туттуу проблемата сытытык турар. Ааспыт сылга саа туттуулаах буруйу оҕоруу 4 түбэлтэ-тэ бэлэтээнэ. Итирик туруктаах сылдьан күлүтээнээтин бырыһыана аһаата. Рецидивной буруйу оҕоруу 45-тэн 35-кэ дьэри түстэ. Бу улууска ытыллар "Вихрь-Антитеррор" дьэри кычхааннаах операция түмүгүн ситиһинилэр.

Отдел сотрудниктарын өттүлэриттэн буруйу арыһы бырыһыана кыратык түбүстэ. 2001 сылга буруйу арыһы бырыһыана 97,3 эбит буоллабына, 2002 сылга көрдөрүү — 97,5 бырыһыан. Итэбэстэри эттэхкэ, ыраахан буруйдаары оҕорууну тохотор үлэ тэтикс мөлөх. Ааспыт сылга ыраахан буруйдаары оҕоруу бырыһыана 8,2-тан 16,5-кэ тийэ үрдэбиттэ да ону көрдөрөр. Киһини сотрун турар өлөрүү 2-тэн 4-кэ тийэ үрдэтэ. Олортон дьыба-уокка 0-тан 3-кэ, доруобуйага ыраахан эһитини оҕоруу 9-тан 12-гэ, олортон дьыба-уокка 7-тэн 9-кэ, киһи өлүүлээх түбэлтэ 1-тан 2-гэ,

күһүлээтин 1-тан 1-гэ тийэ үрдэттилер. Бу буруйдаары барылар нэһиликээбэ арыһыны иһин элбэтиртэн, дьэри кэргэн, аймахтар икки ардыларыгар ирссэннэр баалларыттан тахсыбыттары чуолкайданылар. Ол курдук, итирик туруктаах сылдьан киһини өлөрүү 4, киһи доруобуйатыгар соруйан эһитини оҕоруу 10 түбэлтэлэ-рэ, олортон киһи өлүүлээх 3 түбэлтэ бэлэтээнилэр.

Дьыба-уокка итирик-тээтинэн ирссэннэр түмүктэ-ринигэр дьон өлүүтэ табыста. Чурапчы сэлэниэтигэр гр. Петров төрөлгүт уолун тыһыгар турда. Эмээ улуус киһинигэр бэйэтин камускэнэр сылтан гр. Шестаков төрөлгүт аҕатын өлөрдө. Доруобуйага ыраахан эһитини оҕоруу 12 түбэлтэ-титэн 2-тэ эмээ дьыба-уокка табыста. Холубур, Чурапчыга гр. Коркин кэргэтин, Болтоҕо гр. Данилов төрөлгүт уолун эг-хаан өттүнэн эһитилэр.

Отдел личной састабын үлэтин түмүгүнэн 2001 сылга 4049 киһи административной мизраба тардыллыбыт буоллабына, 2 1/2 сылга 3853 киһи ыстараалтанна. Ол курдук, кыра күлүтэниэтибэ иһин 503, общественной мизстэлэргэ арыһыны иһэн 1352, итирик туруктаах сылдьан 667, милиция сотрудниктын сокуоннай сору-даһын толорботоһун иһин 92, потребительскэй рынок эйгэ-тигэр бараабы кэлэн 54, арыһыны аһааһыныга бараабы кэлэн 22 киһи административ-ной мизралэргэ тардыллан араас кэмээйдээх ыстараалта-ры төлөөтүлэр.

Өмүөтүнэр кэм устата сокуоннай саастарын туола илэк оҕолорунан 9 буруй оҕоһуллу-тута бэлэтээнэ. Бу 2001 сыл-тан 2-нэн аһаата. Буруйу кэһитигэр ордук улуус киһинигэр (3 түбэлтэ) уонна Дьэригэ (5) тахсыталаатылар. Оҕолор киһини хаһаабыт 7 түгэниэрэ бэлэтээнэ. Сокуоннай сааста-рын туола илэк оҕолор инспек-

цияларын үлэиттэрин өттүлэ-риттэн оҕолор төрөлгүтэрин кытта үлэбэ улахан болгомто уурулунна. Маны таһынан улу-устаабы үлэбэ управлениетин, дьэри кэргэн киһини кытта бы-лааннаах үлэ ытыллар. Сайыҥгы өттүгэр инспекцияга учуокка турар оҕолорго аһанан И.Г.Макаров салайааччылаах "Тойтоон" лаабыр алтыс сылын үлэлэтэ.

Ааспыт сылга айан солууга 4 быһылаан табыста (2001 сылга 7 түбэлтэ бэлэтээн тур-рар). Бу быһылааннар түмүктэ-ринигэр 5 киһи олохтон туораа-тылар. ГИБДД солууга тахсыбыт 5 буруйу оҕорууну регистраци-ляата. Итиллэртэн 2 түбэлтэ киһи өлүүлээх. Бу тахсыбыт быһылааннар бары суоллардар арыгы испит туруктаах айаһа-абыттарыттан буолбуттары быһаарылына. ГИБДД сотруд-никтары б. дьэри кэргэннэр үлэ-лэрин түмүктэринэн 889 быра-абылыны киһини түгэниэрэ бэ-лэтээнилэр. 2001 сылы кытта тэҥнээтэхкэ, бу эмээ үчүгэй көрдөрүү, Маныаха 133 киһи итирик туруктаах массына уруулугар оҕоһууттары иһин административной эппитинэ-кэ тардыллынылар. 65 киһи массыныны ылар бараалта-ра быһылына, 68 киһи араас кэмээйдээх ыстараалтары төлөөтүлэр. Массыныны соку-оннайга суох иддэ сылдьыы түбэлтэлэре 6-тан 4-кэ дьэри аһа...

Улууска буруйу оҕоруу сы-ллараларын аһааһына отдел сотрудниктара таһым өттүнэн үрдээн иһинилэринэн, үлэбэ эппитинэс үрдэһиннэн, об-щественниктар, нэһиликээно көмөлөрүнэн ситиһилинэ. Үлэ тэтимин өссө күһүрдэн, бары биир киһи курдук барсаады киһини утары охсуһуобун!

Галина БАИШЕВА,
улуустаабы ис дьыала
отделын штабын
начальнига,
милиция майора.

КИМНЭЭХ БАС БИЛЭР ДЬОННОРОЙ?

ниллэртэн үгүстэрэ, дьингэ, оло-ро сирдээктэр, аймахтардаах-тар, ол гынан баран, дьыонно-уогу тутар, олох оттор, дьонго үтүө сыһыаны көрдөрөр тулуун өйдөбүттэн арахсыбыттары бы-дэнээбэит дьон.

Ис дьыала отделын кылгас болдыкхо тутар изолятора кы-ра, кырабаас, аварийнай турук-таах. Манна, аһалын быһыты-нан, күлүтээнээбит, барсаады кэһит, улахан итирик туруктаах дьон кылгас болдыкхо кэмгэ эрэ аһааллаллар. Ол эрэри кэ-линги кэмгэ изолятор ускул-тэскил сылдьар дьонго аһа-лаах приюкка кубулуйан эрэр дьээн отдел үлэиттэрэ этэллэр. Ол курдук, тегүрүк сылы мэлдэн биир сирэйдэр дуһуурунайды-ры хал оҕорбуттар. Холубур, 1971 сыллаах төрүөх гр. Дьяч-ковская В.Н. Дьыонускэй куорет Лермонтов уулуссатыгар про-пискалаах, үлэбэ суох. Ааспыт сылга кини отделга 33 тегүл

аһааллыбыт. Кирибит киһи су-угунан ыстараалтанар, ону ки-нилэр тулуунан да тегүр кыста-ра суох. Эппитинэскэ тардыл-лан, кырата 5 суукаба хаһаал-лар. Дьэ, очкобо толкуйдаан көрүг: сыл устата 33 тегүл кэ-лэн отделга кырата 5-тин хонор киһи сыл аһарын курдук кэм у-стата босхо олорон тахсыбыт курдук буолбат дуо? 1951 сыл-лаах төрүөх гр. Березкин С.М. 31 тегүл кэлэн барыт, кини Ну-орабаһаа пропискалаах. Оттон 1956 сыллаах төрүөх гр. Пота-лов Н.Г. сыл устата хаста кэлби-тин дуһуурунайдар өйдө-бөттөр даһаны. Күл айы хара күһүтүнэн өһөнөөрөр көрдүөргэ кытта хонор көкөт. 1961 сыл-лаах төрүөх гр. Никитин А.Н. Чу-рапчыга дьыалээх эрэри тобо эрэ отдел кырабаас камератын ордорор. Кинилэр бука бары кэргэттариттэн тэһит, буор иһэнччи буолбут дьон.

бытыгар дьыга-уота суохтары көрөр сир суох, сыһыаннаах үлэиттэр кимнээх да буолалла-ра билибэт. Арыһыттар күнүтүн, эрдэ эһитини күр-дук, маһаһынырынан, аһаас тэрилтэлэринэн, ыалларынан сылдьаллар, оттон кэһитин итирэн охтубуттары кэннэ эбэ-тэр ким эрэ үчүгүтүнэн отделга аһааллаллар. Манна барсаадык быһытынан остолобуойтан босхо ас кэлэр, үлэһиттэр. Улахан буруйу оҕорботох дьон сотору босхолонолор. Били дьоммут таһан баран сол кэһэ тэттөрү тиеллэн кэлэр түбэлтэ-лэрэ үгүс. "Хонор сирбит суох дьээн кэлэн тонсуһан, ылаан-сонгоон, уебан-маһан да туран кириллэр. Хайдах ылан таһырыа тымныга быраһа-аһыныт? Кириллэргэр тий-иэбин", — дьээн сотрудниктар этэллэр.

Аны бу дьонуг ускул-тэскил

таһарын, билиэн турар, утары-лаһаллар. Ону билиги хайыр да кыахпыт суох", — дьээн үлэиттэр эһи этэллэр. Кыра-ык, дьон икки ардыларыгар зай-дыны баар, бары биир тэг бу-олбаттар. Оһон сотрудниктар

сөптөөх проблеманы көтөбүлүлэр.

Отдел үлэтигэр, кини эбэһиниэһинигэр ускул-тэскил сылдьар дьону көрүү-харайы кирибэт. Оттон маньык дьон сиб-бир баар буолаллар. Ары-гылаһын баарын туһары. Кини-лэр: "Билиги эмээ дьоммут!" — дьэһэллэр. Оһуук. Теһе да киһини сиртэн тэйдэллэр, мин, эһи, билиги курдук аһыр, таһнар, сылааска наһыйар ай-ылдылаахтар. Ол эрэри ким ки-нилэри көрөр аһааллаһый? Ки-нилэр кимнээх бас билэр дьон-норой? Бу болтурус улахан со-शलльней проблема быһыты-нан улуус таһымыгар турар кэ-мэ кэллэ.

Оксана ЖИРКОВА.

Улуус киһинигэр, ордук гас-трономга, атылаһар киһи сир-райин-хараһын кэтэһэр-ма-наһар, умнаһыр дьон баар бу-оһулар. Кинилэр — өөрөмкэт да, үлэһиттэр да, чомчу олоор сирдэрэ да билибэт, арыгыга иһарыбыт ускул-тэскил сылдьар дьон. Нүүчальны эттэхкэ, бөмөк-тар. Куорат сирдэргэ итинник хартына киһини сөхтөрбөт. Аһара ыһа сир, байэ-байэни билсэбэт элбэх киһи, кэһи да дьон үгүстэр. Оттон бу билиги баара-суоһа 20-ча тыһыанча киһи нэһиликээлээх сирбитти-гэр бөмөктөр хантан кэлэллэ-рий?

Маньык дьон билигин ис дьыала отделын саамай ыра-ахан болтурулуунан буолар кэм-нэрэ. Киһин, тыһыны. Оттон арыһыны киһи сиб-бир иһэр. Аны киһилэртэн бэрт арыһаста-ра буруйу оҕороччуларга ки-риссэллэр. Ол эрэри бары кэ-риэтэ бу үрэн кыһа, бэрт кыра да буоллар, арыгы сыһын бу-дан испит, тыһи ыһаһыт киһи дьээн санаалаах сылдьаллара киһини хараһынылар. Аны ки-

Болбойун: экранга - «ХАРА МААСКА»!

Кэрэ эйгэтигэр

«ЧУРАПЧЫГА КҮН ТАХСАР...»

«Журналистской үлэбин сабаалабыт коллективтар бу сэмэй кинигэбин бөлөхтөбүн» дээн анал суруктаах итинник ааттаах ырыанык-кинигэ бийиги редакциябытыгар кэлэ.

Мирной куоракка бичээттэмниг ноталардаах 18 ырыалаах, олох тулсаргайдых оҥотуллубут бу кинигэ автору - Одьулунтан төрүттээх Николай Седалищев.

Ыраах сирдэринэн талэһиэн сылдьар биир дойдутаахпыт Николай Тимофеевич Седалищев туһунан билиһиннэрдэххэ, кини Иркутскайга үөрэнэн урдук журналистской идэни ыбыта уонна Нурба хаһыатыгар, онтон «Кыым» уонна «Саха сирэ» хаһыаттар аһаадаах корреспонденттарынан бэрт тахсылаахтык үлэсэбитэ. Кэргэнинин Розалия Николаеванын - Седалищеванын фотожурналист быһыыларынан үлэлээн Саха сирин собуруу өттүгэр кинигэ билиһиннэртэ. Николай Тимофеевич - БЭМ уонна Нерюнгри куорат фотолетелистарын өҥөрбүт соботох журналист.

Отуттан таһа сым ыстаастаах билиһилээх журналист Н. Седалищев - өссө поэт уонна мелодист. Ол сорок үтүө түмүгэ - бу кинигэ. Ырыалар бары кини хоһоонноругар суруллубуттар. Үкүлэрин мелодиялара - бэйэтин күүнүрө, сорохторугар күтүөтэ, СР культуратын туйгуна, самодетельнай композитор Валерий Платонов ырыаларын айбыт. «Субу соторутаабыта 60 сааһын дойдугутар боллоһобит үтүөскөн майгылаах, туоһа барытыгар дэһиптэр идэлээх, Чурапчы чулуу уола, нурбалар мааны күтүөттэрэ дойдорум сир-дойду, уруу-хаан, таттал, тулалыыр айылҕа, олох тустарынан айбыт ырыалара истиг кийиһилээхтэр, тийимтиилэр, малабайдар. Ол иһин дабына төрөөбүт нэһилиэтин олохтоохторо, оҕо сааһын дойдотторо, айар үлэтигэр алтыһыт аластара, аймак-была дьоно үөрүүнн кэрүстүлэр, айхалынан ылынылар», - дээн суруйар кинигэ редактора, поэт, журналист, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Николай Харитонов - Чуор.

«Чурапчыга күн, күн тахсар,
Сырдык, ыраас күн, күн тахсар,
Сайынныга илин сабах
Сандаал макан күнтэн сырдыыр,
Күөлбүт сыйыа үрдүүр,
Мэник сарыал ууга сулар,
Хатын чараг күнү көрө
Кылгас түүнү үөрө кыйдыыр.

Чурапчыга, Чурапчыга күн, күн тахсар,
Сибээһигэ, сибээһигэ сийк, сийк куура,
Хатын чараг, хатын чараг күлэ үөрэр,
Чабыл, сылаас күнтэн үөрэр» - Мэник иһигэ-иһирэх тылларынан сабааланар кинигэ аһын бичэрибит «Чурапчыга күн тахсар...» дээн ырыата. Тыллара бу курдук намтылар-көрөөстөр, музыкага чөлүккэ, ону таллаһаах күөлөс дьэргэни төлөрдөбүнэ, сырдык да, дьэ, кэрэ буолуоҕа!

«Одьулунтан саас кэлэ,
Дьолун-мааны дьон үөрдэ,
Сабах үөһэ күн күлэ,
Алаас-сыһы күндээрдэ.
Одьулунтан барахсан -
Оҕо сааһым дойдута,
Одьулунтан барахсан -
Сүрэх үөрэр күндүтэ!» - «Одьулунтан саас кэлэ» дээн ырыата валыс тизмэтинэн намыһыан эмкэ бэртээхэйэ чачы.

Чурапчы дьонно бу ырыалары устартыгар хиллэрэллэригэр баһарабын. Дойдубут туһунан ырыа бэйэтэ да кэмни, айыллалара садак.

Хомуруунуука киирибит «Собуруу эгэртэ», «Нерюнгри куоратын» дээн ырыалары болломтоҕо ылааха сөл. Шефтэһиһибит сөргүтүлээн, нерюнгрилары кытары көрсүһүлэрибит элбиктэри, онно бу ырыалары ньиригичи-ньаргыччи тартан истэрибит үөрэллэрэ-астыналлара эрэбил.

«... Манган хавр мин дойдум
Кыһыныгэ ыкэргэлэ,
Төрөөбүт мин сирим
Өрүүтүн үлүгэ.

Манган хавр, түспөктээ
Сыһыны сырдатан,
Эдэр кыыс, күлбэхтээ
Үөрүүнү үкүстэн...» - дээн курдук төрөөбүт төрүт буорга, кини дьонугар-сөргөтигэр иһирэх татталынан толору бу кинигэтинэн Николай Тимофеевич итинник эбэрдэһиһибит, аны хоһооннорун кинигэлэринэн үөрдүбүз дээн эрэнэбит.

Роман ДАНИЛОВ.

Хаартыскаҕа: Н. Т. Седалищев.

Пётр Саввин ЧЕРНАЯ МАСКА Николай Колодко

Частный магазин «БООТУР»
с. Чурапча, ул. Октябрьская, 57

Часы работы: понедельник-пятница - с 10:00 до 18:00, суббота - с 10:00 до 17:00.
Выходной - воскресенье. Обед - с 13:00 до 14:00.
Обеденные зоны, угловая кухонная мебель, детская мебель, тумбы телевизоров, журнальные, письменные, компьютерные столы, комоды, кофяски, холодильники, холодильники разные, телевизоры,

ДИВАНЫ, КРОВАТИ 2-х ярусные детские, мягкая мебель, КУХОННЫЕ ГАРНИТУРЫ, ШКАФЫ

видео-аудиоаппаратура, стиральные машины, большой выбор светильников, люстр, бра, строительные, хозяйственные, электротовары и мн. др.
Тел.: 41-416

ЭБЭРДЭМНЭБИТ

Күндү күн-күбэй ийэбитин, кымысын, талталаах эрдэһиһиһи, Хайахыт нэһилиэтин олохтоохун СОФРОНО-ВА Марфа Иванованы үйэ аһардаах үбүлүгүтүнэн ис сирэктэн итинник, истинник эбэрдэһиһибит!
Эйиэке чокчон-көбдөк доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, сайдам-сайгаас санааны, оҕолорго, сиэннэргэр көмө-тирэх буолан үлүнүк оҕолорго, бары үчүгэй, дьолу-сөргүмү баһарабыт.
Кэрэ-сырдык эрэ сирдээйдим, маңды үөрө-көтө сирит, олохо дьулурдуг үстүбүтүн.

Ийэң, кыргыттарың, балтыларың,
быраатың, кийинтиң.
...
Күндү кэргэммин, аҕабытын, элэбитин, Хатылы олохтоохун ДОРОГУНОВ Иван Егоровичи тохсунну тарулуур тымыктыгар 70 сааһын тамтычу туолбукунан сүлүөктээх байыбыт сүгүрүйэн, хоолдуктаах байыбыт хөҥсүйөн түрэн истигиңик эбэрдэһиһибит!
Ытык кийибит, мурданы-салдыры билбөккө, сүлүөбүг үрдүгэр сылдьан, ырыабын ытыктыбааха, тайжакан тахтаманна, оҕолорго, сиэннэргэр хоолоһур буола үлүһүтүн-үлүнүк дьоллоохтук оҕолорго баһарабыт.
Кэргэниң, оҕолорун, кийинтиңиң,
күтүөттэриң, сиэннэриң.

БИЛЭРИИЛЭР

Олунньу ый 28 күнүттэн Ытык Күөл салкыныгытыгар профкомтеитность уонна суолга сэрэхтээх буолуу специализиһын үөрэктэрэ ыһыллар. Ким үөрөнө илик сайаалкаларытын транспортнай инспекцияга түһэригэ тизтайин! Тел. 41-045.

Чурапчы улутун бары нэһилиэктэригэр оҕолор Ааллаах-Үүн таллаһынан талыытыгар кыттыны ыһыт кырдыбаастар Бахсы нэһилиэтигэр Николай Семен Ильенковичка ыраа да, улахан да ахтылары суругунан ыһтаргытыгар эбэтэр 28-599 телефонига байыэтигэ билиһиннэригиңиңгэр көрдөһөбүт. Ахтыларыгытыгар билигин суах буолбуттары толору ааттырыгытыгар.

Хатылы нэһилиэтин территориятыгар сирдээх Чурапчы салкыныгыт олохтоохторо сир нолуругун салкыныаа земляустроительгэр төлүүргэ тизтайин! Төлөөбүт тубалтэһиһиңиңгэр сиргитин, РФ сир туһунан сокуонугар олобуран, теннэрүлэриң саратэбит.
Хатылы нэһилиэтин дьаһалтата.

БИНИГИ ӨНӨВҮТҮНЭН ТУҢАНЫТ!

Күн аһын Чурапчы - Дьакуускай - Чурапчы маршрутунан дьону таһабыт. Адырыска илдьэбит, адырыстан ылабыт. Билсэр телефоннар: Чурапчыга 43-104, 41-600, Дьакуускайга 24-30-83 (сууһаны эргичи).

АТЫЛЫБЫТ

Суһалык 1999 с. оҥотуллубут УАЗ-22063 фургон автомашинаны, 12 саастаах калылар аты. Сьаналара - кэсптиман.
Чөлүккэ сьанара «Москвич-412» автомашинаны. Саллаас чаастардаах.
20 устуука 6 x 1,15 м профлиһи, 1 устуукатын сьаната - 1200 солк.
Билсэр телефоннар: 23-344 (үлэ кэмигэр), 23-369, 23-328 (үлэ чааһын кэмийтэн).

АТЫЛЫБЫТ

2001 сыллаах, үчүгэй туруктаах УАЗ-39525 («Санитарка») автомашинаны. Үлэ кэмигэр билсэр телефоннар: 41-459, 41-947.
«Мелиоратор» ГУП.

2000 с. үчүгэй туруктаах УАЗ-22069 автомашинаны. Сьаната - 120 тыһ. солк. Ону таңа кэбээни соботун эбэтэр эккэ аҕстаһабын. Билсэр тел. 42-080.

НЬЭЭНЬЭБЭ НААДЫАБЫТ

4 саастаах оҕодо ньээнэбэ наадыабыт. Билсэр тел. 41-645 (үлэ чааһын кэмийтэн).

ПРИГЛАШАЕМ НА УЧЕБУ И НА РАБОТУ!

Учебный центр «Арчы» производит набор по следующим специальностям:
- обучение по индивидуальному плану - срок обучения 5 месяцев;
- портной - 5 месяцев;
- модистка головных уборов - 5 месяцев;
- резчик по дереву и бересте - 2 месяца;
- овощевод - 5 месяцев;
- кондитер - 2 месяца;
- токарь 2-го разряда - 5 месяцев;
- водитель категорий «А», «В» (на базе Диринской агрошколы) - 2,5 месяца.
Также приглашаем на работу программиста-информатика с высшим образованием, кондитера.
Наш телефон: 41-204. Факс: 41-040.
Учебный центр «Арчы».

Талталаах оҕобут, кэргэмни, аҕам, быраатың
ШЕЛОМОВ Владислав Алексеевич
эдэр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтүн, диринник курутуян туран, аймактарыгар, таһаарыстарыгар, билэр дьонугар иһитиннэрибит.
Ийэтэ, аҕата, кэргэнэ, оҕото, эдьийидэрэ, күтүөттэрэ.

Кутурданырын тиздэһилэр:
- Ийэтигэр балтыларыгар, эдьийидэригэр Шеломова Агафия Тимофеевнага, аҕатыгар Алексей Михайловичка, кэргэнигар Аленага, оҕотугар Алешага, эдьийидэригэр таттыыр оҕолоро, кэргэнэ, аҕата, бырааттара Владислав хомолтолоохтук олохтон тусрабытынан Агафия Тимофеевна бииргэ төрөөбүттэрэ, кинилэр оҕолоро.

Тыыл, үлэ ветерана, Дьакуускай куорат олохтооҕо
ФЕДОРОВА Анна Петровна
күн сириттэн барбытынан кыһыгыгар, Чурапчытаагы 23 №-дээх аптека сабыддаһыгыгар Николаева Мария Егоровнага диринг кутурбаммытын тиздэрибит.
Бииргэ үлэсэбит коллегаларың
Посельская Н.Д., Спиридонова М.И.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Коря Маркс уул., 26 «а».
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор - 41-332, отделлар - 41-265.
E-mail: aano1oh@churap.sakha.ru

Хаһыаты тарйааччылар: Саха Республикаһын Правительствота, улус дьаһалтата, редакция. Хаһыат сахалым тылынан олуорумнуука, чөлүөргө, субуотого тахсар. Хаһыат индекса: 54907

«Сага олох» редакциянай-издательской холбоһук.
Оҕоһотнай бичээт. Сахааһын № 8. Тираж 2293.
22. 01. 2003 с. бачээкэ бэрилинэ.

Автор суругар этилэр санаа редакция позициятыгар маңды сөл түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйылар чаччылар кырдыктаахтарыгар эппиэтиһини автор тус бэйэтэ сүгэр.